

Sefa Koyuncu

Yaşadıkça

sefa.koyuncu@tg.com.tr

Kendi penceresimizden bakınca

Sâdece san'ata değil, hayata da **Batı penceresinden** bakmaya alıştırmıştık.

Başbakan Recep Tayyip Erdoğan iktidarıyla birlikte işler çok değişti. -Artık dünyaya kendi penceresimizden bakıyoruz.

San'at deyince aklımıza hemen eski **Yunan heykelleri** (Heraklius) geliyor. Çünkü ilkokul tarih kitaplarında vardı. Bir de **Mona Lisa** tablosu ki o da her yerde gözümüze sokuluyordu.

-Batı penceresinden san'at adına görünen figüratif resim ve heykeldi.

Şimdi gâyet net olarak görüyor ve anlıyoruz ki, **Şark**'ın san'at anlayışı **Garb**'dan farklıdır. **Eski Yunan, Roma** figüratif san'atının dar kalıplarını kıramayan **Batılı san'atçı**, sonunda çareyi **Doğu**'yu incelemekte bulmuş ve soyut san'ata geçiş yapmıştır. **İslâm san'atı** ise zâten soyuttur (nonfigüratif) ve ufku geniştir.

-**Batı**, klasik figüratif gelenekten çağdaş (soyut) san'ata ulaşırken biz ne yaptık?

Geçmişimizi bir kalemde sil-dik! **Batı**'nın soyut san'atta **Doğu**'yu taklidine de şaşırıp kaldık. Bizim san'atkârlarımız **Batı figürüne** heves ederken, onlar âniden çark ederek figürü bırakıverdi. Ne yazık ki şimdi de (bize has olan) soyut san'atta **Batı'yı** taklide çalışıyoruz. **Picasso**'nun **Hasan Kavrak**'a söylediği gibi vaktiyle kendi ülkemizde hat san'atını (kaligrafi) geliştireydik şimdi **Batı** bizi taklit ediyor olacaktı. (Dr. Vedat Erkul, İnsan ve Sanat, s. 234)

-Peki, tren kaçtı mı?

Hayır, zararın neresinden dönlülse kârdır!

ÇEMBERİMDE GÜL OYA

Dünyanın hiçbir milleti, halk san'atı konusunda **Anadolu** kadar zengin kaynaklara sâhip değildir. **Türk Anadolu oyları** ünlüdür. Bu oylar soyuttur, stilizedir. Oyadaki her bir desen bir şey ifade eder. Oyalardaki renkler ve şekiller, genç kızlarımızın, gelinlerimizin

söylemek istediklerinin nakışla ifadesidir. San'at akımlarından "**ifâdecilik**"e uyar. İğne ile yapılan oylar ve örgüler, 12. yüzyılda **Anadolu**'dan **Yunanistan**'a, oradan da **İtalya** yoluyla **Avrupa**'ya geçmiştir.

Soyut elemanlar taşıyan, hem süsleme hem de iletişim vasıtası olan "**oya**" kelimesinin **Türkçeden** başka hiçbir dilde karşılığı yoktur. Bu isim ve san'at sâdece **Türk kadınına** aittir.

İğne oyası Anadolu'da, 18. yüzyılda altın çağını yaşamış, **Tanzimat** sonrası başlayan **Batı** hayranlığı sonucu bu san'ata ilgi azalmıştır. (a.g.e., s. 239)

Nasıldı o türkü?

*Çemberimde gül oya,
Gülmedim doya doya.*

*Dertlere kanyorum,
Günleri saya saya.*

SAN'AT ALTIN BİLEZİK

Batılılaşma ile birlikte **Osmanlı**'ya ait her şey terk edilmeye başlandı. Mimarîde de aynı yol takip edildi. **Osmanlı**'yı hatırlatan her türlü esere karşı çıkmak ilerçilik sayıldı.

Batı san'atına yöneldikçe gelenekli san'atlarımız yavaş yavaş ortalıktan çekilmeye başladı.

Atalarımızın değdi gibi birer "**altın bilezik**" olan el san'atlarımızdan halı, kilim ve oya, her şeye rağmen Anadolu'da varlığını sürdürmeye çalışıyor.

Minyatür ve hat san'atımız çağdaş **Batı san'atına** ilham kaynağı olmuştur. **Picasso** hat sanatımıza, **Marisse** de eserlerinde minyatür san'atımıza ulaşmaya çalışmıştır.

Doğu ve Batı san'atlarının birbirini etkilemesi tabiidir Çarpık olan, kendi san'atını yok sayıp başkalarının san'atının kör taklitçisi olunması mes'elesidir. (a.g.e., s. 241)

-Muhafazakâr san'at, işte bu kör **Batı taklitçiliğine karşı** kendi san'atını yüceltme hamlesidir.

Türkiye dünyaya kendi penceresinden bakmayı, **Başbakan Erdoğan**'la birlikte başardı.

Ve gerçekleri gördü!

-Aynı şekilde, "**Muhafazakâr san'at**"ı da birlikte niye başaramasın?

Makaleyi,
yazarın sesinden
dinlemek için QR
kodunu okutun.